

KULTTUURIPERINTÖ- KESKUS VÄRTTINÄ

Esiselvitys 30.9.2022

Sari Kaasinen ja Minna Rautiainen-Cimrin

Sari Kaasinen Oy

Sisällysluettelo:

1. Johdanto	2
2. Esiselvitystyön taustaa	2
3. Kulttuuri lisää elinvoimaa	3
4. Karjalaisuus on supervoima!	4
5. Mitä on räakkyläläinen kulttuuriperintö?	5
6. Kulttuuriperintökeskus Värttinä -hanke	6
7. "Pikku-Oodi" - Kuntalaisten digitaalinen perinne-olohuone	7
8. Miksi kulttuuriperintökeskus nimettäisiin Värttinän mukaan?	8
9. Ympärivuotinen kulttuurimatkailukohde	8
10. Digitaaliset, virtuaaliset ja visuaaliset elämykset	9
11. Luovuutta ruokkiva luonto	10
12. Matkailun megatrendit tukevat hankkeen ideaa	10
13. Kulttuuriperintökeskus Värttinän käyttäjäprofiilitutkimus	11
14. Yhteenveto	14
15. Jatkotoimenpiteet ja kokonaisuuden hankkeistaminen	15
16. Hankekokonaisuuden kustannusten ja rahoituksen rakentuminen	17
17. Lähteet	18

Liite 1: Sisältöhankkeen hankesuunnitelma

Liite 2: Käyttäjäprofiilitutkimukset

Liite 3: Kulttuuriperintökeskus Värttinä – ideointipalaverin muistio

1. Johdanto

Unescon aineettoman kulttuuriperinnön sopimus velvoittaa yhteisöjä, ryhmiä ja yksilöitäkin suojelemaan ja ylläpitämään alueensa taidetta ja kulttuuria. Sopimuksen eettisissä perusteissa sanotaan:

”Aineettoman kulttuuriperinnön suojeleminen on ihmiskunnan yleisen edun mukaista, minkä johdosta sitä tulisi toteuttaa bilateraalisten, seudullisten, alueellisten, ja kansainvälisten toimijoiden keskinäisenä yhteistyönä; tästä huolimatta yhteisöjä, ryhmiä ja soveltuvilta osin yksilöitä ei tule kuitenkaan koskaan vieraannuttaa omasta aineettomasta kulttuuriperinnöstään.”

(Unescon yleissopimus, 2003)

Suomelle valmistellaan parhaillaan sen ensimmäistä kulttuuriperintöstrategiaa. Tavoitteena on laatia valtioneuvoston periaatepäättös vuoteen 2030 ulottuvaksi kulttuuriperintöstrategiaksi, jossa kulttuuriperintö on voimavara tulevaisuuden kestäville ratkaisuille yhteiskunnan kaikilla osa-alueilla.

Ehdotuksessa kulttuuriperintöstrategiaksi muistutetaan, että tulevaisuudessa sote-uudistus vaikuttaa merkittävästi julkisen hallinnon toiminnan reunaehtoihin. Kuntien tehtävinä jatkuvat muun muassa koulutus ja varhaiskasvatus, kulttuuri-, nuoriso- ja kirjastopalvelut, kuntasuunnittelu, maankäyttö ja kaavoitus sekä ympäristöpalvelut.

Kulttuuriperinnön merkitys voi muutoksen myötä vahvistua kunnallisissa palveluissa, päätöksenteossa ja yhteistoiminnassa. Kulttuuriperintö ja kulttuuriympäristö ovat kuntien ja alueiden vetovoimatekijöitä, joihin panostamalla voidaan lisätä ihmisten hyvinvointia ja viihtyvyyttä. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2022).

2. Esiselvitystyön taustaa

Kulttuuriperintökeskus Värttinä -esiselvitystyön toimeksiantona on ollut tehdä tarvittava taustatyö varsinaista Kulttuuriperintökeskus Värttinä -hanketta varten ja selvittää seuraavat asiat:

- Koota räähkyläläisen kulttuuriperintökeskuksen toimijat yhteen ja selvittää keskuksen sijainti
- Tehdä investointihanketta varten tarvittavat kustannus- ja rakennussuunnitelmat
- Laatia hankesuunnitelma rahoittajia varten.

Esiselvitystyön on tilannut Rääkkylän kunta ja sitä on tukenut Pohjois-Karjalan Maakuntaliitto. Kilpailutuksen jälkeen esiselvitystyön tekijäksi valittiin Sari Kaasinen Oy.

Selvitystyöstä vastasivat Sari Kaasinen ja Minna Rautiainen-Cimrin, joilla on laaja näkemys, kokemus ja tietotaito rääkkyläläisestä, pohjoiskarjalaisesta, suomalaisesta sekä kansainvälisestä kulttuuri- ja musiikkikentästä sekä erityinen asiantuntemus kulttuuriperinnöstä, kansanmusiikista, matkailusta, kulttuurimatkailusta, viestinnästä ja markkinoinnista. Yrityksellä on lisäksi laaja kokemus hanketyöstä ja alueellisista, valtakunnallisista ja kansainvälisistä kehittämistehtävistä.

Varsinainen esiselvitystyö on toteutettu ajalla 30.07. - 30.09.2022.

Jotta hankkeen alkuperäisen idean; yhteiskehittämisen ja osallistamisen ajatus toteutui alusta saakka, esiselvitystyön aikana järjestettiin kolme erilaista toimijatilaisuutta:

- Toimijoiden yhteinen ideointityöpaja 10.8.2022
- Yhteistyöverkostojen ja rahoittajien info-tilaisuus 20.8.2022
- Luovien alojen koulutusta antavien toimijoiden palaveri 9.9.2022

Tilaisuuksien antia ja tuloksia on käytetty tämän raportin pohjana ja ideatyöpajasta syntynyt muistio on tämän selvityksen liitteenä.

Esiselvitystyöhön on saatu taustatukea myös Metropolia Ammattikorkeakoulun Kulttuurimatkailu -opintojakson opinnoista, joiden aikana ideaa kuljetettiin oppilastöissä. Tutoreina ja sparraajina ovat toimineet myös opintojakson opettajat ja kulttuurimatkailun ammattilaiset Maija Sydänmaanlakka sekä Johanna Heinonen.

Käyttäjäprofiilitutkimuksen tekivät Riitta Koivisto ja Minna Rautiainen-Cimrin, Metropolia AMK:n Kulttuurimatkailun opintojaksolla 2022.

Kustannus- ja rakennussuunnitelmien osalta työn on tehnyt Rääkkylän Kiinteistöpalvelu Oy.

Esiselvitystyön tuloksena syntynyt Kulttuuriperintökeskus Värttinä-hankesuunnitelma on selvityksen liitteenä.

3. Kulttuuri lisää elinvoimaa

Rääkkylän kunta on pieni ja pippurinen, noin 2000 asukkaan kulttuuripitäjä Pohjois-Karjalassa. Monta kertaa kuntaliitosuhan alla ollut pieni kunta on kuin tunnetun sarjakuvan gallialainen pikkukylä, joka potkii vastaan ja taistelee itsenäisyydestään oman vahvan kulttuuri-identiteettinsä turvin. Pienestä asukasmäärästään huolimatta kunta on vireä. Kunnan alueella on kattava valokuituverkko, joka mahdollistaa laajan monipaikkaisen asumisen ja yritystoiminnan.

Rääkkylässä ymmärretään oman kulttuuriperinnön arvo identiteetin kivijalkana. Kunta on ollut tukemassa vahvasti kansanmusiikin juurtumista paikkakunnalle 1980-luvulta lähtien. Lasten ja nuorten laaja kansanmusiikin harrastaminen synnytti yhtyeitä, tapahtumatoimintaa ja osaltaan

Kihaus-kansanmusiikkifestivaalin vuonna 1990. Ilman kunnan merkittävää panostusta ja tahtotilaa vieläkin toimivaa festivaalia ei olisi. Verrattuna muihin suomalaisiin kuntiin, Rääkkylästä lienee lähtenyt maailmalle asukaslukuun nähden eniten kansanmuusikoita. He kaikki ovat osa Rääkkylän kansanmusiikkitarinaa ja kulttuuriperintöä.

Rääkkylän kunta on mahdollistanut ja hallinnoinut monia kansanmusiikkiin ja kulttuuriperintöön liittyviä selvitys- ja kehittämishankkeita, viimeisimpinä Pohjois-Karjalan maakuntaliiton rahoittama Operaatio Kantele -esiselvityshanke sekä Tarinat talteen -hanke (2021). Rääkkylän kunta oli myös ensimmäinen keskustaajamien ulkopuolinen, omalla lisärahoituksellaan mukaan sitoutunut kunta koko Itä-Suomen yhteisessä Saimaa-ilmiö -Euroopan kulttuuripääkaupunki-hankkeessa vuonna 2021.

Uudessa kuntastrategiassaan Rääkkylä haluaa olla kulttuurikylä. Rääkkylän oma ja ainutlaatuinen kulttuuriperintö on jo tunnistettu maailmanlaajuisesti. Nyt on oikea aika ottaa oma kulttuuriperintö strategian kivijalaksi, hyödyntää eri tahojen ja toimijoiden tekemä pitkäjänteinen työ myös kunnan vahvuutena ja ottaa käyttöön sen vetovoima matkailussa, markkinoinnissa, viestinnässä, aluekehittämisessä ja yritystoiminnassa entistä tehokkaammin. Samalla kulttuurista ja taiteesta voidaan kehittää kunnan merkittävä profiloija; elinvoiman, pitovoiman ja lumovoiman keskeinen tekijä. Kyse on myös identiteetistä ja paikallisyhteydestä. Elävä kulttuuriperintö ja oman alueemme taide, kulttuuri ja kulttuuriperintö pidetään hengissä luomalla sille mahdollisuuksia tulla näkyväksi.

4. Karjalaisuus on supervoima!

Suomalainen kulttuuri-identiteetti rakentui itsenäistymisen aikoihin karjalaisen kulttuurin pohjalle. Yhä edelleen kulttuurimme perusta on sama, vaikkakin sen tiedostaminen ja hyödyntäminen ovat jääneet Pohjois-Karjalassa turhan vähälle.

Yhtä lailla kuin karjalanpiirakka on kaikkien suomalaisten tarjoiluiden tähtituote, karjalaisuudesta itsestään on tullut keskeinen osa suomalaisuutta. Suomalaisen kulttuurin juuret ovat kalevalaisessa perinteessä, silti harva saa noihin juuriin yhteyden.

Mielikuvien Karjala on kansallisromanttinen, runojen ja laulujen aarreaita. Viime vuosisadan taitteessa Karjala innoitti taiteilijoita rikkaaseen luomistyöhön. Paitsi monet kuvataiteilijat, myös kansainvälisesti tunnetuin ja arvostetuin säveltäjämme Jean Sibelius haki innoituksensa Karjalasta. Kuten hän itse sanoi:

"Karjalasta löytyi sävellysten suomalainen sävy".

Ei siis ihme, että karjalainen luonto ja karjalaisuus esiintyvät niin vahvasti suomalaisessa taiteessa, niin musiikissa, kirjallisuudessa kuin kuvataiteessakin. Presidentti Ahtisaari nosti puheessaan Karjalaisilla kesäjuhlilla Värttinän yhdeksi esimerkiksi karjalaisen kulttuurin säilymisestä:

"Maailmanmusiikki kasvaa kansanmusiikista, kuten voimme kotoisan karjalaisen Värttinä-yhtyeen menestyksestäkin todeta. Meidän tehtävämme on rakentaa edellytykset karjalaisen sävyn säilymiselle kulttuurielämässä ja suomalaisessa elämänmuodossa." (Ahtisaari, 1999).

Nykyisinkin musiikki ja elävä kulttuuriperintö liitetään vahvasti itäiseen maakuntaan; mielessä alkavat soida Leevi and the Leavingsin Pohjois-Karjala-kappale, Jaakko Tepon letkeä laulu, korkealta ja kovaa kaikuva Värttinän kansanmusiikki tai heleästi helkkyvä kantele.

Pohjois-Karjalalla on myös vahva rock-leima. Onhan Joensuun Ilosaarirock yksi Suomen suurimmista rock-festivaaleista ja Alangon veljekset tunnetaan suomalaisen rock- ja popmusiikin uranuurtajina. Maailman suosituimman suomalaisen kansanmusiikkiyhtyeen Värttinän lisäksi myös Suomen suosituin metallibändi tulee Pohjois-Karjalasta: Rääkkylän naapurikunnan Kiteen Nightwish-yhtye on maailmalla ylivoimaisesti menestynein suomalaisbändi yli 10 miljoonalla myydyllä albumillaan.

Myös suomalaisen kansallissoittimen kanteleen uudistaja Hannu Koistinen tekee soittimiaan Pohjois-Karjalassa, Rääkkylässä. Täällä täytyy olla jotakin erityistä, joka kannattaa kaivaa esiin!

5. Mitä on rääkkyläläinen kulttuuriperintö?

Esiselvitystyön aluksi halusimme selvittää, mitä on rääkkyläläinen kulttuuriperintö. Kutsuimme koolle ideointityöpajan, joka pidettiin Kulttuurikoti Villa Ruusulassa 10.8.2022.

Mukaan kutsuttiin toimijat, jotka alkuvaiheessa osasimme liittää rääkkyläläisen kulttuuriperinnön soihdunkantajiksi. Rääkkylän kunnan henkilöstöstä mukana olivat kunnanjohtaja **Esko Rautiainen**, elinkeinosihteeri **Raita Joutsensaari**, tekninen johtaja **Kalevi Harinen** ja vapaa-aikasihteeri **Jyrki Kymäläinen**. Tunnistettuina toimijoina mukaan kutsuttiin **Erja Moore** ja **Kaarina Kainulainen** Rääkkylä-seurasta, **Katja Sinervo** ja **Mammu Koskelo** Kihaus Folk ry:stä, Onnenkaupasta ja RiäkkYTEatterista, kulttuurin moniosaaja ja kunnan luottamushenkilö **Sari Hirvonen**, muusikko ja musiikinopettaja **Jukka Kyllönen** Keski-Karjalan musiikkiopistosta, kanteleenrakentaja, Koistinen kantele Oy:n toimitusjohtaja **Hannu Koistinen** sekä Osuuskunta Värttinä ja Keski-Karjalan kansalaisopisto. Muiksi toimijoiksi tunnistettiin mm. Rasivaaran Nuorisoseura, kyläyhdistykset, Rääkkylän Kipinä ja muut yhdistykset sekä kaikki sellaiset rääkkyläläiset yritykset ja sidosryhmät, jotka ovat kiinnostuneita tekemään yhteistyötä.

Ideointityöpajaan osallistui 12 henkilöä ja siinä keskusteltiin laajasti rääkkyläläisestä kulttuuriperinnöstä. Muutaman hengen ryhmissä pohdittiin myös vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

1. Mitä on rääkkyläläinen kulttuuriperintö?
2. Mitkä ovat rääkkyläläisen kulttuuriperinnön vahvuudet, tärkeimmät asiat ja ihmiset?
3. Millainen olisi Rääkkylän kulttuuriperintökeskus?
4. Mihin haluaisit itse osallistua tässä projektissa, mitä annettavaa sinulla olisi?

Kysyttäessä kulttuuriperinnön erityispiirteitä, työpajassa tunnistettiin ensimmäiseksi Rääkkylän omalaatuisuus, vahva ja väkevä kansankulttuuri, elävä pelimanniperinne, kansanmusiikki, tanssimusiikkiperinne ja musiikki ylipäättään, käsityöläisyys, teatteri, ITE-taide ja paikallinen ruokakulttuuri.

Vastauksissa huomioitiin myös alueellinen erilaisuus eri kylien välillä; miten esimerkiksi Rasivaarassa on oma identiteettinsä ja saarilla omansa. Rääkkylässä on myös oma murre, joka eroaa lähikuntien murteesta. Tärkeitä ovat myös monenlaiset kunnassa elävät kädentaidot. Rääkkyläläisen identiteetin pohjamullassa versoo myös oma kansanperinne; tarinat, sutkaukset, sanonnat, uskomukset, huhut, juorut, legendat ja sadut, jotka siirtyvät yhä edelleen sukupolvelta toiselle. Myös uutta syntyy. Tärkeitä ovat myös esineet ja käyntikohteet, kuntamme rakennusperintö.

Rääkkylä on taiteilija-näyttelijä Esa Pakarisen syntymäkunta, joten voimme todeta, että kunta on ollut osaltaan synnyttämässä rillumarei-käsitettä. Olemme rehellisesti maalaiskunta, jolla on oma tunnistettava tapansa tehdä asioita.

Meillä on oma tapamme tehdä musiikkia, ja siitä meidät tunnistetaan. Pienestä kunnasta on lähtenyt valtava joukko muusikoita ja yhtyeitä maailmalle, joista tunnetuimmat ovat Värttinä sekä Mimmit. Rääkkyläläiset viihtyvät estradeilla ja näyttämöillä: Rääkkyteatteri täyttää sekin 40 vuotta tulevana vuonna. Rääkkyläläisen kulttuuriperinnön mainittiin olevan omaperäistä, juurevaa, uutta luovaa, rohkeaa, ja osa siitä on myös piilossa. Rääkkyläläisellä perinteellä on myös pitkät juuret: Elias Lönnrot keräsi täältä runolauluja talteen ja mm. Värttinän Miinan laulun sanat on kerätty Rääkkylästä. Rääkkylä on kantelepitäjä: täällä syntyvät Suomen parhaat kanteleet ja uusimmat kantele-innovaatiot, kuten yhteissoittokantele. Myös villiyrtytiosaaminen liitettiin osaksi rääkkyläläistä kulttuuriperintöä.

6. Kulttuuriperintökeskus Värttinä-hanke

10.8.2022 järjestetty ideointityöpaja vahvisti, että kulttuuriperintökeskus Värttinälle on Rääkkylässä selkeä tarve ja tila. Yhteinen tahtotila hankkeen eteenpäin viemiselle syntyi saman tien ja kaikki ideointityöpajassa mukana olleet halusivat olla mukana kehittämässä kulttuuriperintökeskusta omalla panoksellaan eteenpäin.

Uuden kulttuuriperintökeskuksen sisältötyö ja fyysinen perustaminen tarvitsee erityisen laajan yhteistyöverkoston ja rahoituksen. Kun kansanmusiikkiyhtye Värttinä konsertoi osana Pohjois-Karjalan maakuntapäivää Rasivaarassa 20.8.2022., järjestimme osana esiselvitystyötä ja konsertin etkoina kahvitilaisuuden, jossa esittelimme yhdessä kunnanjohtaja Esko Rautiaisen kanssa syntynyttä hankeideaa.

Paikalle pääsivät Pohjois-Karjalan maakuntajohtaja **Markus Hirvonen** sekä maakuntaliiton markkinointipäällikkö **Heli Räsänen** ja viestintäpäällikkö **Laura Jussila**, Business Joensuun matkailuliiketoiminnan kasvuohjelman ohjelmavastaava, kehityspäällikkö **Jaani Holma** ja Itä-Suomen yliopiston professori **Pekka Suutari** sekä Rääkkylän kunnanjohtaja **Esko Rautiainen**.

Hankkeen esittelyn jälkeen kaikki tahot käyttivät kannustavat puheenvuorot ja näkivät hankkeen tärkeänä ei vain Rääkkylälle, vaan koko Pohjois-Karjalan identiteetille, matkailulle ja elinvoimalle.

Tilaisuudessa keskusteltiin avoimesti erilaisista rahoitusmahdollisuuksista, mutta myös haasteista eri rahoitusmallien hyödyntämisessä hankkeelle. Viesti oli selvä: pienet kunnat, kuten

Rääkkylän kunta, tarvitsevat juuri nyt kipeästi uusia elinvoima-avauksia. Rääkkylän kunnalla on vahvuus, jota ei monella kunnalla ole: omaleimainen ja ainutlaatuinen, tunnistettava

kulttuuriperintö. Siitä ammentaminen on paras mahdollinen uusi elinvoima-avaus. Hanke on tärkeä kehittämistoimenpide laajan ja monikerroksisen rääkkyläläisen kulttuuri-identiteetin hyödyntämiseen Rääkkylän kunnan elinvoiman kasvattamisessa.

7. “Pikku-Oodi” - Kuntalaisten digitaalinen perinne-olohuone

Rääkkylän kunta tekee parhaillaan kiinteistöstrategiaa, jonka yhteydessä selvitetään Kulttuuriperintökeskus Värttinälle parhaiten sopivat tilat jo olemassa olevista kiinteistöistä.

Ideatyöpajassa 10.8.2022 kysyttiin myös ajatuksia kulttuuriperintökeskuksen sijainnista ja sisällöistä. Millainen keskus olisi?

Kysyttäessä kulttuuriperintökeskuksen fyysisestä sijainnista tärkeimmiksi huomioksi nousivat helppo saavutettavuus, esteettömyys ja keskeinen sijainti Rääkkylän keskustassa. Keskus nähtiin tärkeänä kunnan keskustan elävöittäjänä ja viihtyisyyden lisääjänä. Keskukseen tulisi olla aktiivinen monitoimikeskus, kuntalaisten olohuone, “Pikku-Oodi”. Kulttuuriperintökeskukselle on myös konkreettinen tarve: olisipa ovi, joka avata ja paikka, jossa esitellä kiinnostuneille vieraille esimerkiksi Esa Pakarisen, Värttinän tai Koistisen kanteleen tarinat ja mihin viedä vieraat.

Visioissa fyysinen kulttuuriperintökeskus Värttinä olisi aktiivinen ja elävä kulttuuriperintökeskus, jopa monitoimikeskus, joka kokoaisi saman katon alle esimerkiksi luovan alan toimijat, kirjaston, musiikkiopiston ja kansalaisopiston toiminnot. Tilassa voisi olla työnäytöksiä, konsertteja ja tapahtumia. Keskus voisi tarjota myös koululaisille mielenkiintoisia oppimisympäristöjä ja tutustumiskohteen. Keskukseen siipien alla voitaisiin kehittää jatkohankkeita kulttuurin, luovien alojen, matkailun ja aineettoman kulttuuriperinnön saralla.

Ideatyöpajassa esille noussut ajatus kulttuurin ja luovien alojen monitoimitalosta ja -keskuksesta herätti kysymyksen, voisivatko paikkakunnalla toimivat koulutustoimintaa järjestävät tahot olla osa verkostoa ja yhteistyökumppaneina kulttuuriperintökeskuksessa.

Kutsumme koolle luovien alojen koulutusta antavien toimijoiden palaverin 9.9.2022. Keskusteluun osallistuivat Kulttuurikoti Villa Ruusulan lisäksi Vs. Rehtori **Saila Kinnunen** Keski-Karjalan musiikkiopistosta, suunnittelijaopettaja **Auli Partio** Keski-Karjalan kansalaisopistosta ja Rääkkylä Folk Ry:n puheenjohtaja **Mammu Koskelo**.

Keski-Karjalan musiikkiopiston mielestä yhteistyö voisi olla tapahtumissa mukana oloa ja oppilaiden musiikkiesityksiä. Kansalaisopiston kurssitoimintaa määrittää tuntikehys, jonka puitteissa toiminta muotoutuu. Rääkkylä Folk ry:n ja Villa Ruusulan kurssi- ja tapahtumatoiminta olisi kulttuuriperintökeskuksen toiminnan kannalta tärkeää. Kaikki pitivät keskuksen syntymistä ja olemassaoloa hyvänä ja tärkeänä, myös paikallista kulttuuri- ja osallistumisaktiivisuutta ajatellen.

8. Miksi kulttuuriperintökeskus nimettäisiin Värttinän mukaan?

Kulttuuriperintökeskus Värttinä -hankkeen tarkoituksena olisi synnyttää Rääkkylään ympärivuotisesti auki oleva fyysinen ja digitaalinen kulttuurimatkailukohde. Keskusten toiminnan rungon ja laajimman sisältökokonaisuuden muodostaisi itsestään selvästi rääkkyläläisen, Suomen tunnetuimman kansanmusiikkiyhtyeen Värttinän historia ja tarina.

Värttinä-yhtye on perustettu Rääkkylässä vuonna 1983 ja viettää 40-vuotisjuhlaansa vuonna 2023. Värttinä-yhtye on julkaissut urallaan mm. 13 studioalbumia, myynyt kultaa ja platinaa, konsertoinut joka mantereella ja saanut paikkansa musiikkimuseo Famen kunniagalleriassa ja Tampereen Walk of Famessa.

Värttinän tunnettuuden ansiosta Rääkkylä tunnetaan ja osataan nimetä hyvin laajasti yhtyeen kotikunnaksi. Nimeämällä perustettava kulttuuriperintökeskus Värttinä-yhtyeen mukaan keskus osataan sijoittaa heti Suomen kartalle. Värttinä kiinnostaa niin kotimaista kuin kansainvälistä yleisöä ja Värttinän mukaan nimetty keskus olisi hyvä matkailuviestinnällinen ja markkinoinnillinen pari Kiteen Nightwish-keskukselle.

Kulttuuriperintökeskus Värttinän avulla Värttinä-yhtye haluaa osaltaan luoda uudelleen sen Värttinän alkuaikoina syntyneen yhdessä tekemisen ja yhteiskehittämisen flow'n, joka nosti Suomen tunnetuimman kansanmusiikkiyhtyeen Rasivaaran nuorisoseurantalon lavalta kansainvälisille areenoille. Pistämällä omat persoonansa ja elämäntyönsä likoon he haluavat auttaa kotikuntansa elinvoiman, vetovoiman ja pitovoiman kasvamisessa. Värttinän tarina on koko kunnan tarina.

9. Ympärivuotinen kulttuurimatkailukohde

Omalaatuisuus ja erottuminen ovat kulttuurimatkailun kulmakiviä. Kulttuuriperintökeskus Värttinästä voisikin syntyä Rääkkylään kipeästi kaivattu, omaleimainen ja ympärivuotinen kulttuurimatkailukohde, jonka yhteydessä voisi toimia myös Rääkkylän matkailuinfo, olla tilaa vaihtuvalle sekä pysyväälle näyttelytoiminnalle, kurssi- ja mestarikurssitoiminnalle ja työpajoille. Samaan tilaan voitaisiin yhdistää myös paikallinen käsityöläisten Onnenkauppa sekä Kihaus Folk ry:n toimisto ja toiminta, jotka osaltaan tukisivat keskuksen monitoimitilan luonnetta ja mahdollistaisivat ympärivuotisen toiminnan.

Opetus- ja kulttuuriministeriön keväällä 2022 julkaiseman Kulttuurimatkailun tiekartan mukaan kulttuurin ja matkailun voimavarojen yhdistäminen tarjoaa monia mahdollisuuksia kummankin alan kehittämiseksi. Kulttuurisisällöt rikastavat matkailijoiden kokemuksia ja kulttuurien väliset kohtaamiset lisäävät molemminpuolista ymmärrystä ja kulttuurin arvostusta. Kulttuuri vahvistaa matkakohteiden kilpailukykyä, ja matkailu puolestaan hyödyttää paikallisia kulttuuritoimijoita ja paikallisyhteisöjä monipuolistamalla ansaintamahdollisuuksia sekä vahvistamalla talous- ja työllisyysvaikutuksia. Kulttuurimatkailun avulla voidaan lisätä ympärivuotista tuotetarjontaa ja tasoittaa matkailun kausihuonteisuutta.

Matkailun kokonaiskehittämistä Suomessa ohjaa Suomen matkailustrategia vuosille 2019–2028. Strategiaan sisältyvissä toimenpiteissä asetetaan tavoitteeksi kehittää kulttuurimatkailua muun muassa verkostomaista yhteistyötä ja teemallisia eurooppalaisia kulttuurireittejä kehittämällä. Kulttuuriperintökeskus Värttinä voisi tehdä yhteistyötä ainakin Runolaulu Akatemia ry:n hallinnoiman Singing route -hankkeen kanssa.

Vuonna 2022 valmistuvassa ehdotuksessa vuoteen 2030 ulottuvaksi kulttuuriperintöstrategiaksi on otettu huomioon kulttuuriperintömatkailun mahdollisuudet. (Opetus- ja kulttuuriministeriö (2022). Kulttuurimatkailun tiekartta. Julkaistu verkossa).

10. Digitaaliset, virtuaaliset ja visuaaliset elämykset

Ideointityöpajassa ja kaikissa esiselvityksen aikana käydyissä keskusteluissa nähtiin tärkeänä asiana huolehtia hankkeen resursseista niin, että tulevan keskuksen digitaaliset ratkaisut mahdollistaisivat mahdollisimman laajan saavutettavuuden sekä monipuolisten virtuaalisten ja visuaalisten elämysten kokemisen vaikka omalta kotisohvalta käsin.

Matkustaminen muuttuu ja moni tulevaisuuden elämyksistä koetaan virtuaalisesti. On tärkeää, että tulevan keskuksen sisällöt ovat kaikkien saavutettavissa ja esimerkiksi osa sisällöistä on myös ostettavissa digitaalisessa muodossa. Myös tekstitysten ja kieliversioiden on oltava kunnossa. Digitaalisuus mahdollistaa myös pysyvän näyttelyn ääniopastukset eri kielillä: esim. suomi, karjala, venäjä, ruotsi, englanti, saksa ja japani.

Kulttuuriperintökeskus Värttinä -hankkeen tiedonkeräyksen yhteydessä syntyy paljon tietoa ja uusia sisältökokonaisuuksia. Ne kaikki on mahdollista koota ja tarinallistaa omiksi sisällöllisiksi digitaalisiksi poluikseen.

Sisältö- ja polkuesimerkkejä:

- Rääkkyläläisen perinteen aikajana Elias Lönnrotista tähän päivään
- Värttinän tarina: pienestä kylästä maailman huippuareenoille
- ”Kun kantele sähköt sai” - Hannu Koistisen elämäntyö ja Koistinen Kantele Oy:n tarina osana rääkkyläläistä kansanmusiikin aikajanaa ja rääkkyläläisen kansanmusiikin kasvutarinaa.
- Esa Pakarinen ja Rillumarei: Aikansa supertähti ja suosikkiviihdyttäjä on syntynyt Rääkkylässä. Näyttömötaide elää ja voi hyvin Rääkkylässä edelleen.
- Kyläjuhlien kaari Heinähuvasta Kihaukseen

11. Luovuutta ruokkiva luonto

Kulttuuriperintökeskus Värttinä voisi toimia myös laajasti räähkyläläisen osaamisen alustana, synnyttää yhteisiä ja toisiaan täydentäviä matkailun tuotepaketteja sekä räähkyläläisten matkailuyritysten että muiden toimijoiden kanssa. Kunnassa on upeita ulkoilu- ja vaellusreittejä ja polkuja, joiden yhdistäminen tarinoineen ja paikkoineen osaksi kulttuuriperintökeskusta ja sen sisältöjä laajentaisi myös tulevan keskuksen asiakaskuntaa.

Luonto on luovuuden lähde ja taiteilijat ovat aina ottaneet vaikutteita kotiseutunsa luonnosta.

”Pohjois-Karjala on yhä edelleen myyttinen runojen ja laulujen aarreaitta, jota voi ymmärtää parhaiten sukeltamalla Karjalan kauniiseen luontoon” (Vedenpää 2018).

Moni osaa yhdistää kansanmusiikkiyhtye Värttinän Räähkylään ja Nightwishin melodisen metallimusiikin Kiteelle. Mutta harva tietää, että Värttinän arkaainen laulutapa, jossa kaksi toisiaan hipovaa säveltä soi sekunnin intervallin päässä toisistaan, toistuu myös Saimaan rannalla huutavien joutsenten laulussa. Tai että Kiteen tummalle taivaalle levittäytyvä tähtitaivas ja ympäröivä luonto äänineen on Nightwishin keulahahmo **Tuomas Holopaiselle** loputon inspiraation lähde. On mielenkiintoinen sattuma – vaiko sattuma ollenkaan, että kaksi maailmalla valtavasti mainetta niittänyttä suomalaista yhtyettä: Värttinä ja Nightwish ovat syntyneet vain vajaan 40 kilometrin päässä toisistaan. Keski-Karjalassa on jotakin erityistä, joka synnyttää tällaisia maailman menestyksiä. Tarina näiden bändien synnystä juuri tällä seudulla ja niiden yhteydestä luontoon on kiinnostava ja ansaitsee tulla kerrotuksi.

Miten luonto voisi yhdistyä kulttuuriperintökeskuksen sisältöihin? Esimerkkeinä mainittakoon kanteleillalliset ja -meditaatiot tähtitaivaan alla, yhteissoittokantele-workshopit rantakivillä, runonlaulupolut Lönnrotin jalanjäljissä, elävä kotiseutumuseo, kylien vahva hevuskulttuuriperinne ja Värttinä-reitti Rasivaarassa sekä kulttuurimatkailutuotepaketit esimerkiksi Kiteellä sijaitsevan Nightwish-keskuksen ja Visit Karelia Oy:n kanssa.

12. Matkailun megatrendit tukevat hankkeen ideaa

Kulttuuriperintökeskus Värttinä –hanke osuu hyvin tämän hetken matkailun megatrendeihin.

Matkailualalla:

- **Hyvinvoinnin merkitys lisääntyy:** Slow-ajattelu ja yksinkertaisen, hitaamman elämäntavan trendi avaa mahdollisuuksia suomalaisen maaseudun ja autenttisen *live like a local* -tyyppisen matkailun lisääntymiseen.
 - Tähän megatrendiin kulttuuriperintöä esittelevät, paikallista elämäntapaa ja paikallisia kulttuurin erityispiirteitä esille tuovat kohteet osuvat suoraan. Myös musiikin ja taiteen merkitys yhtenä hyvinvoinnin lisääjänä on

ensiarvoisen tärkeä. Kulttuurihyvinvointi kuuluu myös sote-uudistukseen osana kokonaisvaltaista hyvinvoinnin, terveyden ja osallisuuden edistämistä.

- **Kestävä kehitys ja kulttuurinen kestävyys** nousevat suureen rooliin. Eettinen ja vastuullinen matkailu sekä kiinnostus paikalliseen kulttuuriin ja kohtaamiseen paikallisen väestön kanssa kasvaa. Kestävät matkailupalvelut, luonnon kunnioittaminen, paikallisen yrittäjyyden tukeminen ja paikallisen kulttuurin säilyttäminen nousevat suurempaan arvoon. Kulttuurinen kestävyys on kulttuurien säilyttämistä, ylläpitämistä ja kehittymistä sukupolvelta toiselle. Kulttuurinen kestävyys näkyy esim. palveluiden ja tuotteiden tarinallistamisessa sekä aitoudessa ja paikallisuudessa.
 - Kulttuuriperintökeskus Värtsinä luo Rääkkylään ja koko Pohjois-Karjalan alueelle uuden, kovasti kaivatun ympärivuotisen kulttuurimatkailukohteen, ja toimii samalla myös alueen kulttuuriperinnön keskuksena. Rääkkyläläinen kulttuuriperintö on suoraan osa pohjoiskarjalaista kulttuuriperintöä ja suomalaista kulttuuriperintöä.
- **Matkailijat kaipaavat uudenlaista yhteisöllisyyttä:** kuluttajat arvostavat vuorovaikusta ja yhteisöllisyyttä samanhenkisten ihmisten kanssa. Esimerkiksi harrastusten, makujen, kulutusmieltymysten ympärille syntyy erilaisia elämäntaparyhmiä.
 - Harrastuksen ja kiinnostuksen kohteen ympärille syntyvistä ryhmistä esimerkkinä voisi tässä yhteydessä mainita Värtsinän, kanteleen, kansanmusiikin, kotiseutuperinteen, kulttuuriperinnön ympärille syntyvät ryhmät.

(Business Finland, Kestävä kehitys ja tulevaisuuden trendit, julkaistu verkossa; Rural Finland, Matkailun kymmenen trendiä, julkaistu verkossa).

13. Kulttuuriperintökeskus Värtsinän käyttäjäprofiilitutkimus

Hahmottaaksemme paremmin Kulttuuriperintökeskus Värtsinän potentiaalisia kävijöitä, teimme käyttäjä tutkimuksen, jossa käytimme palvelumuotoilusta tuttua käyttäjäprofiilimenetelmää. Pyrimme tunnistamaan Kulttuuriperintökeskus Värtsinälle vähintään kaksi potentiaalista, toisistaan poikkeavaa käyttäjäprofiilia ja teimme pienen kyselyn molemmissa ryhmissä.

Käyttäjäprofiili 1.

- **Kansainväliset matkailijat, Hong Kong**
Visit Finlandin markkinointistrategian keskeisiin tavoitteisiin kuuluu kasvattaa kansainvälistä matkailua erityisesti Saksan, Japanin ja Kiinan osalta. Business Finlandin tekemien kohderyhmätutkimusten mukaan Suomi on kiinalaismatkailijoiden kohdalla Pohjoismaiden suosituin kohde.

Kiinalaisturistien kasvuun vaikuttavat erinomaiset, suorat lentoyhteydet, joihin tosin viime aikoina on tullut joitakin muutoksia. Pohjois-Karjalan alueella Visit Finlandin

alueorganisaatio on Visit Karelia, joka on niin ikään kirjannut strategiaansa kiinalaismatkailijoiden määrän kasvattamisen. Pohjois-Karjalan alue tarjoaa kiinalaisille

väljyyden luksusta, ystävällistä ja vieraanvaraista palvelua, autenttisia elämyksiä, kulttuuria, kansanperinnettä sekä kanteletta ja kansanmusiikkia. (Visit Karelia, Markkina-alueet, Kiina).

Suomi kiinnostaa hongkongilaista matkailijaa; sen saattoi päätellä myös kyselytutkimukseemme saamiemme vastausten määrästä. Käyttäjätutkimuskyselyyn vastasi lyhyessä ajassa 39 ihmistä. Kyselyyn vastanneista 36 oli kotoisin Hong Kongista ja kolme muuta Yhdysvalloista, Norjasta ja Englannista. Ikähaarukka oli 32 – 68 vuotta. Suurin osa (85%) kyselyyn vastanneista oli naisia.

Kysyimme heiltä mm. haluaisivatko he matkustaa Suomeen lomalle ja mikä olisi tärkein vetovoimatekijä, joka vaikuttaisi matkustuspäätökseen. Kysyimme myös, mitä he jo tiesivät Suomesta.

Suurin osa kyselyyn vastanneista haluaisi matkustaa lomallaan Suomeen (31/39), ja noin puolet (19/39) halusi Suomeen tullessaan tutustua suomalaiseen kulttuuriin ja sen ominaispiirteisiin. Jopa 38 prosenttia vastaajista tiesi Suomesta jonkun suomalaisen bändin, kansanmusiikkiyhtye Värttinän, metallibändi Nightwishin, kanteleen tai suomalaista kansanmusiikkia. Ja yli 53 % vastaajista mainitsi Muumit ensimmäisenä asiana, joka tulee mieleen Suomesta.

Tyypillinen aasialaismatkailija etsii tietoa Suomesta netin kautta, ja kohderyhmämme haastateltavien reitti Suomeen kulki järjestyksessä: muumit, Nightwish, kantele.

Business Finlandin kohderyhmäoppaan mukaan eniten Suomeen matkustamisesta kiinnostuneita ovat ns. Suomalaisen luksuksen etsijät (22%) ja toisena ryhmänä Aitouden etsijät (21%) sekä Citybreikkaajat (21%). Omassa kyselyssämme Aitouden etsijöitä oli enemmän, jopa 36 % vastanneista. Toiseksi suurin ryhmä olivat Luonnon ihmeiden metsästäjät (33 %) ja kolmas Luontonautiskelijat (18 %).

Business Finlandin mukaan näitä kolmea asiakassegmenttiä määrittää kulttuurin ja elämäntavan kokeminen, mutta Suomen ykkösvetovoimatekijä luonto voi niissäkin olla keskeinen rikastuttava tekijä.

Aitouden etsijät haluavat sulautua paikallisten joukkoon ja välttää ”turistirysiä”. He haluavat kokea, miltä tuntuisi asua kyseisessä maassa tai paikassa. Samalla he haluavat osallistua aktiivisesti ja monipuolisesti paikalliseen elämäntapaan.

Suomalaisen luksuksen etsijät –ryhmään kuuluvat haluavat voida hyvin sekä henkisesti että fyysisesti (body & soul), ja he ovat valmiita panostamaan kalliimpiin ja erikoisiin majoituspaikkoihin, liikuntapalveluihin, hoitoihin yms. Citybreikkaajat suuntaavat lähinnä Helsinkiin. He ovat matkailijoita, jotka haluavat nähdä ja kokea kaupungin erikoisuudet.

Kiinalaismatkailijoille tärkeimpiä Suomen vetovoimatekijöitä ovat hiljaisuus ja luonnonrauha, muumit ja design, revontulet, metsät ja saaristo, paikalliset ruokaelämykset ja kuuluisat nähtävyydet. (Tunne asiakkaasi, kohderyhmäopas, Business Finland). Rääkkylän osalta merkittävää oli se, että kun kysyimme, haluaisivatko he matkallaan tutustua pienen kylän kulttuuriperintöä esittelevään näyttelyyn, jopa 70 % vastaajista vastasi kyllä ja 21 % ehkä.

Käyttäjäprofiili 2.

- **Kotimaan matkailija, kotiseutuvierailija**

Kotimaanmatkailussa kaksi vahvinta vetovoimatekijää ovat omalla tai sukulaisten mökillä vierailu sekä sukulaisten tai tuttavien luona vierailu (Työ- ja elinkeinoministeriö 2021, 40). Nämä vetovoimatekijät on luokiteltu matkailijatyypeiksi kyläilijät ja mökkeilijät, joista yli puolet ovat yli 55-vuotiaita ja 45 prosenttia eläkeläisiä. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2021, 47, 50–51). Heidän todennäköisimmät syynsä matkustaa kotimaassa ovat helppous ja turvallisuus. Tietoa matkakohteestaan he etsivät useimmiten Googlestä sekä tuttavilta ja sukulaisilta. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2021, 59.)

Rääkkylässä on 1 152 vapaa-ajan asuntoa (Pohjois-Karjalan maakuntaliitto 2021) ja kunnan väkiluku kasvaa ajoittain mökkiläisten ansiosta yli nelinkertaiseksi (Spoof 2021). Suoranaisesti käyttäjäryhmällä 'kotiseutuvierailija' emme mökkiläisiä lähteneet tavoittelemaan, vaikka osalla Pohjois-Karjalasta lähtöisin olevista vierailun syynä on mökkeily tai vapaa-ajan asuminen, oli kyseessä oma tai sukulaisten mökki.

Pienimuotoinen kyselymme osoitti, että Kulttuuriperintökeskus Värttinän potentiaalista kävijäryhmää voisivat olla 31–50-vuotiaat aikuiset, jotka ovat alun perin kotoisin Joensuun seutukunnasta Heinävesi, Ilomantsi, Joensuu, Juuka, Kontiolahti, Liperi, Outokumpu, Polvijärvi). He vierailevat Pohjois-Karjalassa yli viisi kertaa vuodessa ja ovat vähintään kuulleet Värttinä-yhtyeestä, ja sitä myös aktiivisesti kuunnelleet.

Kotimaassa matkaillessaan heitä kiinnostaa sukulaisten ja tuttavien luona vierailu sekä luonto, mutta myöskin ravintolat ja kahvilat sekä hyvinvointi. Rääkkylässä vastaajat kertoivat käyneensä 1–5 kertaa, mikä kertoo myös siitä, että tarvittaisiin jotakin houkuttelemaan heitä vierailemaan useammin. Rääkkylässä he ovat käyneet mökkeilemässä, purjehdusretkellä sekä Kihaus Folk – kansanmusiikkifestivaaleilla.

Rääkkylässä kävijöitä kiinnostaa Leikkimuseo Kotista, venesatama sekä Kihaus Folk - kansanmusiikkifestivaali. Värttinä-keskuksesta kysyttäessä he kertoivat vierailevansa siellä melko todennäköisesti. Vierailusta kiinnostuneen vastaajan mielestä Värttinä-keskuksessa vetoaisi Värttinä-yhtye, Rääkkylän kunta ja sen historia, Kansanmusiikki ja Koistinen kantele ja kantele ylipäättään.

14. Yhteenveto

Esiselvitystyön tavoitteena oli tutkia ja selvittää seuraavat asiakokonaisuudet liittyen kulttuuriperintökeskus Värtingän hankkeistamiseen ja perustamiseen.

- Koota räikkyläläisen kulttuuriperintökeskuksen toimijat yhteen
 - Toimijat koottiin yhteen kolmessa osallistavassa työpajassa ja tapaamisessa.
 - Tavattiin yhteensä n. 20 toimijaa ja rahoittajan edustajaa
 - Lisäksi keskusteltiin yksityisesti eri tahojen kanssa
 - Taike / johtaja Paula Tuovinen 9.8.2022 ja erityisasiantuntija Susanna Mäki-Oversteyns 28.9.2022 (Sari Kaasinen)
 - Ely-keskus / Terho Sirviö 15.8.2022 (Raita Joutsensaari & Sari Kaasinen)
 - Business Joensuu / Jaani Holma 5.9.2022 (Esko Rautiainen, Raita Joutsensaari, Sari Kaasinen ja Minna Rautiainen)
- Selvittää keskuksen sijainti
 - Esiselvityksen aikana Räikkylän kunta päätti tehdä kiinteistöstrategian
 - Kulttuuriperintökeskuksen fyysinen sijainti selvitetään strategiatyön yhteydessä
- Laatia hankesuunnitelma rahoittajia varten.
 - Hankesuunnitelma selvityksen liitteenä
- Tehdä investointihanketta varten tarvittavat kustannus- ja rakennussuunnitelmat
 - Esiselvityksen tämä osio on Räikkylän kiinteistöpalvelun selvittävänä

Kulttuuriperintökeskus Värtingä-hankkeen tarkoituksena on luoda **räikkyläläisen aineettoman kulttuuriperinnön tietokanta ja näyttely**, jonka fyysisenä esittelypaikkana toimii Räikkylän keskustaan sijoittuva, hankkeen aikana perustettava ja avattava Kulttuuriperintökeskus Värtingä. Samalla Räikkylään syntyy uusi, **kotimainen ja kansainvälinen, ympärivuotisesti toimiva kulttuurimatkailukohde**.

Kulttuuriperintökeskus Värtingä -hankkeen tavoitteena on yhdessä tekemisellä, yhteiskehittämisellä, verkostoitumisella sekä digitaalisten sisältöjen avulla kasvattaa kuntalaisten yhteisöllisyyttä ja paikallisyhteisöä omasta asuinpaikasta.

15. Jatkotoimenpiteet ja kokonaisuuden hankkeistaminen

Esiselvityshankkeen aikana on käyty keskusteluja useiden eri rahoittajien kanssa ja hahmoteltu suuntaviivoja keskuksen kehittämistoimenpiteille. Käytyt keskustelut olivat tärkeitä hankkeen toteuttamista ja toteutustapaa ajatellen.

Keskusteluissa on tuotu esiin myös yksityisen rahoituksen tärkeys hankkeen toteutumiselle. Yksityisiä rahoittajatahoja voivat tässä hankekokonaisuudessa olla yhteiskuntavastuunsa tuntevat yritykset ja yksityiset säätiöt ja rahastot.

Kunnan sitoutuminen pitkäjänteiseen kehittämiseen ja elinvoiman lisäämiseen kulttuurikärjellä on vahva signaali kaikille muille rahoittajille ja vahvistaa osaltaan Rääkkylän kulttuurikylästatusta ja toimeenpanee konkreettisesti kuntastrategiaa.

Keskustelujen ja tehdyn esiselvitystyön perusteella esitän, että Kulttuuriperintökeskus Värttinän kehittämistoimenpiteet toteutetaan kolmen erillisen, tasavahvan hankkeen turvin:

1. Kulttuuriperintökeskus Värttinä: sisältöhanke 100 000 €

- Hankkeella synnytetään ja luodaan sisältö kulttuuriperintökeskukselle esiselvityshankkeessa tehdyn hankesuunnitelman mukaisesti
- Hanketuki haetaan **Taiteen keskustoimikunnalta: Erityisavustukset harvaan asuttujen alueiden kulttuuritoimintaan haussa 03.10.2022 – 01.11.2022.** Päätös 28.2.2023 mennessä.
 - Avustukset on tarkoitettu vuonna 2023 toteutettaviin taide- ja kulttuurihankkeisiin harvaan asutuilla alueilla, taide- ja kulttuurihankkeisiin, joissa toteutuu harvaan asuttujen alueiden asukkaiden osallisuus ja osallistuminen sekä paikallisten olosuhteiden ja lähtökohtien huomioiminen.
 - Hankkeen tulee kohdistua pääasiassa harvaan asutulle alueelle, ja sen hyödynsaajat ovat harvaan asutulla alueella.
 - Avustuksen voi saada muun muassa taiteilijoiden työllistämiseen, taide- ja kulttuuripalvelujen saatavuuden ja osallisuuden vahvistamiseen, ympäristö- ja julkisiin taideteoksiin, yhteisötaideprojekteihin, taiteilijaresidenssien kehittämiseen, taide- ja kulttuuritapahtumien kehittämiseen, kulttuurimatkailun kehittämiseen, aineettoman kulttuuriperinnön kohteisiin sekä taiteen ja kulttuurin saavutettavuutta parantaviin investointeihin/hankkeisiin.
 - Myönnettävä avustus on vähintään 10 000 euroa. Avustusta ei myönnetä yhteisön säännönmukaisen perustoiminnan kuluihin. Avustus voidaan myöntää, jos sen myöntämistä on pidettävä tarpeellisenä hakijan saama muu julkinen tuki sekä toiminnan arviointi huomioon ottaen. Avustukset ovat harkinnanvaraisia.
 - Avustus on aina osa hankkeen kokonaisrahoitusta, joten se ei voi kattaa hankkeen kaikkia kuluja. Jos hanke tuottaa voittoa, avustus tai sen osa voidaan pyytää palauttamaan. Talkootyötä ei voi käyttää hankkeen omarahoituksena.

- Käydyssä keskustelussa Taiken erityisasiantuntija Susanna Mäki-Oversteynsin kanssa Kulttuuriperintökeskus-hanketta pidetään HAMA-hakukriteereihin sopivana.
- Hankkeessa on mukana luovan alan yrityksiä sekä organisaatioita ja hanke työllistää kulttuurialan ammattilaisia.
- Haetaan sisältöhanke osana suurempaa rahoitettavaa kokonaisuutta.
- Tukiprosentti harkinnanvarainen, jopa 90%.
- Hanke toteutettava vuoden 2023 loppuun mennessä.

2. Investointihanke 150 000€

Kun kunnan kiinteistöstrategia on tehty ja kulttuuriperintökeskuksen sisällöllinen kokonaisuus sekä tilatarve hahmotettu, haetaan investointituki rakentamis- ja muutostöihin joko Leader-rahoituksen tai Ely:n maaseuturahoituksen kautta. Investoinnin yhteydessä hankitaan tarvittava kiinteä kalusto ja tekniikka digitaalisia sisältöjä varten.

Hankehakemuksen valmistelee sekä toteuttaa Rääkkylän kunta ja kiinteistöpalvelu Oy. Investointihankkeen arvioitu tukiprosentti 80%.

3. Kulttuuriperintökeskuksen kehittämishanke 200 000€

Valmistellaan hanke ja haetaan hyvissä ajoin Ely-keskuksen maaseudun kehittämisrahasta tai Pohjois-Karjalan maakuntaliiton EAKR-rahoituksesta, kun sisältöhanke toimenpiteet on tehty ja kulttuuriperintökeskus päästään avaamaan.

Kehittämishankkeessa kehitetään keskuksen varsinainen toimintamalli ja toiminnot sekä synnytetään uusia palveluja keskuksen toiminnan tueksi ja ympärille eri toimijoiden kesken.

Hankkeessa työskentelee koordinaattori, joka vastaa keskuksen kehittämistoimenpiteistä. Rahaa varataan myös ostopalveluihin sekä palvelujen ja sisällön kehittämiseen.

Hanke haetaan ajalle 1.1.2024-31.12.2025.

16. Hankekokonaisuuden kustannusten ja rahoituksen rakentuminen

Hankekokonaisuuden kulut		450 000 €
---------------------------------	--	------------------

Investointihanke		150 000
-------------------------	--	----------------

Koneet, laitteet ja kalusto	50 000	
-----------------------------	--------	--

Rakentaminen	100 000	
--------------	---------	--

Palkkakustannukset		100 000
---------------------------	--	----------------

- sisältöhanke	10 000	
----------------	--------	--

- kehittämishanke	90 000	
-------------------	--------	--

Ostopalvelut		100 000
---------------------	--	----------------

- sisältöhanke	60 000	
----------------	--------	--

- kehittämishanke	40 000	
-------------------	--------	--

Viestintä ja markkinointi		30 000
----------------------------------	--	---------------

- sisältöhanke	10 000	
----------------	--------	--

- kehittämishanke	20 000	
-------------------	--------	--

Sisällöntuotanto		70 000
-------------------------	--	---------------

- sisältöhanke	20 000	
----------------	--------	--

- kehittämishanke	50 000	
-------------------	--------	--

Rahoitus		450 000 €
-----------------	--	------------------

Haettava tuki		390 000
----------------------	--	----------------

- Taike	135 000 (90%)	
---------	---------------	--

- Leader / Ely	135 000 (90%)	
----------------	---------------	--

- Ely / maakuntaliitto	120 000 (80%)	
------------------------	---------------	--

Muu rahoitus		60 000
---------------------	--	---------------

Rääkkylän kunta	30 000	
-----------------	--------	--

Yksityinen rahoitus	30 000	
---------------------	--------	--

17. Lähteet

Business Finland, Kestävä kehitys ja tulevaisuuden trendit. Julkaistu verkossa.

<https://www.businessfinland.fi/suomalaisille-asiakkaille/palvelut/matkailun-edistaminen/tuotekehitys-ja-teemat/kulttuurimatkailu/culture-creators/kestava-kehitys-ja-tulevaisuuden-trendit>

Koli, Karl 2022. Ruotuväki, julkaistu verkossa <https://ruotuvaki.fi/-/kolin-monipuolinen-tarjonta>

Kämppi, Marja-Liisa 2021. Koli on vuoden 2021 Matkailualue. <https://yle.fi/uutiset/3-12310787>

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2022. Kulttuuriperintö voimavarana kestäväälle tulevaisuudelle ja hyvälle elämälle: Ehdotus kulttuuriperintöstrategiaksi 2022 - 2030.

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/164109>

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2022. Kulttuurimatkailun tiekartta.

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/164106>

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto 2021. Rääkkylä on kokoaan suurempi kunta. 12.8.2021.

Ajankohtaista. <https://www.pohjois-karjala.fi/-/raakkyla-on-kokoaan-suurempi-kunta>.

Rural Finland, Matkailun kymmenen trendiä, julkaistu verkossa.

<https://ruralfinland.karelia.fi/tutkimukset>

Spoof, Suvi 2021. Keski-Karjalassa väkeä parhaimmillaan yli 4-kertaisesti asukaslukuun

verrattuna. 10.11.2021. Keskikarjala myötäisessä. <https://keskikarjala.com/2021/11/10/keski-karjalassa-vakea-parhaimmillaan-yli-4-kertaisesti-asukaslukuun-verrattuna/>

Tunne asiakkaasi, kohderyhmäopas, Business Finland Työ- ja elinkeinoministeriö 2021.

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2021:14: Kotimaanmatkailun nykytila ja potentiaali – selvitys kohderyhmistä ja kehittämistoimista.

Unescon yleissopimus, Aineeton kulttuuriperintö 2022

www.aineetonkulttuuriperinto.fi/fi/unescon-sopimus

Vedenpää, Ville 2018. Tuomas Holopainen viihtyy luonnossa ja fantasiamaailmassa – kotona hänellä on aarrekartta, joka vie kohti uusia seikkailuja. Yle. <https://yle.fi/uutiset/3-10138864#:~:text=Holopainen%20hakee%20luonnosta%20my%C3%B6s%20seikkailuja,ensim>

[m%C3%A4ist%C3%A4%20kertaa%20laskemassa%20koskia%20Lieksassa](https://yle.fi/uutiset/3-10138864#:~:text=Holopainen%20hakee%20luonnosta%20my%C3%B6s%20seikkailuja,ensim)

Visit Karelia 2022. Tilastot päätöksenteon tukena. <https://dmo.visitkarelia.fi/tilastot/>

Visit Karelia 2022, Markkina-alueet, Kiina. <https://dmo.visitkarelia.fi/markkina-alueet/aasia/>

<https://www.presidentti.fi/ahtisaari/puheet-1999/p990619.karsu.html>